

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/134/2023
Identifikačné číslo spisu:	6120367779
Dátum vydania rozhodnutia:	15.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6120367779.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: U. Q. P., J.. P., W. XX, Ž., IČO: XX XXX XXX, zastúpená: SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Štefánikova 8, Bratislava, IČO: 36 853 186, proti žalovanej: L. Y., narodená XX. XX. XXXX, P. XXX/.XX, XXX XX Š., t. č. bytom Q. P. XX, R. XXXXX, M., zastúpená: JUDr. Dagmar Bradiak Mihoková, advokátka, Plavisko 360/7A, Ružomberok, IČO: 53 924 452, o zaplatenie 5.295,93 eur s prísl., vedenej na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 3Csp/25/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. februára 2023 sp. zn. 8CoCsp/28/2022 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 28. februára 2023 sp. zn. 8CoCsp/28/2022 a uznesenie Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 15. augusta 2023 č. k. RK - 3Csp/25/2021 - 357 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Ružomberok (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. januára 2022 č. k. 3Csp/25/2021 - 243 rozhodol tak, že:

Súd zastavuje konanie v časti o zaplatenie istiny vo výške 5.295,93 eur a v časti o zaplatenie úroku vo výške 704,07 eur (výrok I.). V ostatnej časti súd žalobu zamietá (výrok II.). Súd priznáva žalovanej nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k žalobcovi v rozsahu 100%. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku rozhodnutím vydaným súdnym úradníkom (výrok III.).

1.1. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že mal preukázanú existenciu právneho vzťahu medzi stranami tohto sporu, teda na základe uzatvorenej zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXX uzavretej dňa 25. 04. 2014, kde vystupovala banka P. P. J..P. ako veriteľ a žalovaná ako dlžník. Z výpisu z obchodného registra na P. P. J..P. čl. 53 vyplýva, došlo k zlúčeniu so žalobcom - U. Q. P. J..P. na základe Zmluvy o zlúčení vo forme notárskej zápisnice N 310/2017, Nz 17512/2017 a právnym nástupcom je práve žalobca. Vzhľadom k tomu súd má za to, že aktívna vecná legitímácia v tomto spore je daná. Čo sa týka predmetu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, súd zistil, že ním je záväzok banky poskytnúť peňažné prostriedky za podmienok a dojednaní uvedených v tejto zmluve žalovanej s tým, že boli dojednané jednotlivé náležitosti spotrebiteľského úveru, t. j. výška úveru 6.000 eur, úroková sadzba

platná ku dňu schválenia úveru 14,9% ročne (fixná úroková sadzba), ďalej úrok z omeškania 5,25% ročne, spôsob čerpania jednorazovo bezhotovostne, splátka vo výške 97,26 eur, počet splátok 120, platobný deň k 25. dňu príslušného mesiaca, platobný deň prvej splátky 25. 05. 2014, spôsob splácania mesačne, konečná splatnosť úveru/ doba trvania zmluvy 25. 04. 2024, RPMN 15,96%, priemerná RPMN 18,87%, celkové náklady spojené s úverom 11.671,20 eur.

1.2. Z návrhu na vydanie platobného rozkazu vyplýva skutkové tvrdenie žalobcu, že žalovaná načerpala úver dňa 25. 04. 2014 a táto skutočnosť nebola medzi stranami sporná. Ďalej v návrhu na vydanie platobného rozkazu je skutkové tvrdenie žalobcu, že žalovaná strana sa dostala do omeškania so splácaním pohľadávky dňa 26. 09. 2016, a to nezaplatením splátky pripadajúcej na deň 25. 09. 2016. Následne žalobca pristúpil k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru ku dňu 28. 07. 2017 v zmysle článku 4 ods.5 zmluvy o spotrebiteľskom úvere, kde je uvedené, že ak dlžník nesplatí splátky úveru včas, môže P. P., J..P. od neho požadovať okrem iného predčasnú splatnosť úveru. V spise sa nachádza listina, na ktorú poukazuje žalobca v návrhu na vydanie platobného rozkazu, a to je vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru vyhotovená dňa 27. 07. 2017 pre adresáta - žalovanú, kde obsahom je vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru ku dňu 28. 07. 2017.

1.3. V predmetnom spore zo strany žalobcu došlo k späťvzatiu žaloby v časti o zaplatenie sumy 6.000 eur v nadväznosti na úhradu žalovanej na predmetný spotrebiteľský úver v uvedenej výške vykonanú dňa 01. 10. 2020 (po začatí konania), konkrétne istiny vo výške 5.295,93 eur a úroku vo výške 704,07 eur. Súd má za to, že nie je potrebný súhlas žalovanej s uvedeným čiastočným späťvzatím žaloby, nakoľko k späťvzatiu došlo skôr, ako sa začalo pojednávanie, čiže v tejto časti súd rozhodol o zastavení konania s poukazom na ustanovenie § 145 ods. 2 CSP v spojení s § 146 ods. 1 CSP v rozhodnutí vo veci samej súd, a to prvým výrokom tohto rozsudku.

1.4. Následne súd sa zaoberal len dôvodnosťou žaloby v časti uplatnenej zostávajúcej sumy, a to úrokov vo výške 2.947,92 eur a úrokov z omeškania vo výške 843 eur.

1.5. V súvislosti s právnou úpravou spotrebiteľských zmlúv je relevantná otázka premlčania v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka, podľa ktorého premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať a ani ho platne zabezpečiť. Súd vychádza z realizovaného úkonu vyhlásenia predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru zo strany žalobcu, od ktorého sa odvíja plynutie premlčacej doby. V spotrebiteľských vzťahoch je v zmysle § 53 ods.9 Občianskeho zákonníka možnosť pre dodávateľa uplatniť právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka najskôr po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so zaplatením splátky bez ohľadu na to, či medzičasom boli splatné ďalšie splátky, čo však nemá vplyv na plynutie premlčacej doby. Čiže pokiaľ dodávateľ musí čakať 3 mesiace od omeškania so zaplatením splátky, tak čo sa týka plynutia premlčacej doby ustanovenie § 103 Občianskeho zákonníka neobsahuje výnimku, podľa ktorej by v prípade spotrebiteľských zmlúv veriteľovi uplatňujúcemu svoje právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka v súvislosti s tým začala aj premlčacia doba za 3 mesiace od omeškania so zaplatením splátky. Naopak ustanovenie § 103 Občianskeho zákonníka stanovuje, že ak sa pri nesplnení niektorej zo splátok stane zročným celý dlh, začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, teda nie od splatnosti celého dlhu. Pokiaľ aj žalovaná v rámci vznesenej námietky premlčania vo vyjadrení čl. 226 odvíjala začiatok plynutia premlčacej doby odo dňa nasledujúceho po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru, ku ktorému došlo dňa 28. 07. 2017, súd je toho názoru, že premlčacia doba začala plynúť ešte skôr. V návrhu na vydanie platobného rozkazu je uvedený vstup do omeškania dňom 26. 09. 2016. Právo veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka možno využiť vždy len do splatnosti nasledujúcej splátky, takže súd má za to, že pokiaľ bolo vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru realizované ku dňu 28. 07. 2017, tak neuhradená splátka, pre ktorú došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, t. j. "splátka pre nesplnenie ktorej sa stane zročným celý dlh", je splátka splatná dňa 25. 05. 2017 (splatnosť splátky je dojednaná v zmluve o spotrebiteľskom úvere k 25. dňu v mesiaci). Bezprostredne pred vyhlásením predčasnej splatnosti úveru bola splatná splátka splatná dňa 25. 07. 2017, predtým bola splátka splatná dňa 25. 06. 2017 a napokon predchádzala tretia splátka splatná dňa 25. 05. 2017 a práve ohľadom tejto mohol žalobca pristúpiť k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru ku dňu 28. 07. 2017 a nie ohľadom tých nasledujúcich splátok splatných či už dňa 25. 07. 2017 alebo dňa 25. 08. 2017, pretože inak by nebola splnená zákonná podmienka pre vyhlásenie predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru podľa § 53 ods.9 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého veriteľ môže uplatniť právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, t. zn. musí počkať tri mesiace od splatnosti omeškanej splátky, ale premlčacia doba

už plynie od splatnosti tejto omeškanej splátky.

1.6. Vzhľadom na uvedené súd ustálil začiatok premľacej doby počnúc dňom 26. 05. 2017, teda deň nasledujúci po zročnlosti tej splátky, pre ktorú došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, pričom 3-ročná premľacia doba uplynula 26. 05. 2020. To je bez akýchkoľvek pochybností pred doručením návrhu na vydanie platobného rozkazu zo strany žalobcu Okresného súdu v Banskej Bystrici, k čomu došlo dňa 25. 08. 2020. Ide o premľané právo uplatňované na základe spotrebiteľskej zmluvy a preto nemôže byť žalobcovi priznané v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka. Podľa názoru súdu vzhľadom na toto právne posúdenie premľania uplatneného nároku žalobcu v zostávajúcej časti predmetu sporu, t. j. v ktorej žalobca zotrval na podanej žalobe, už nie je potrebné skúmať dôvodnosť ďalších námietok žalovanej. Z tohto dôvodu súd uplatnený nárok považuje za neopodstatnený. Súd záverom poukazuje na aktuálnu judikatúru vo veci premľania v prípade vyhlásenia predčasnej/mimoriadnej splatnosti spotrebiteľského úveru, napr. rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19CoCsp/15/2021 zo dňa 14. 04. 2021, Krajského súdu v Banskej Bystrici 14CoCsp/5/2020 zo dňa 29. 06. 2021 Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23CoCsp/24/2020 zo dňa 19. 10. 2020 a Krajského súdu v Nitre sp. zn. 12CoCsp/5/2020 zo dňa 29. 09. 2020.

1.7. Preto súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku a konanie zastavil v časti o zaplatenie istiny vo výške 5.295,93 eur a v časti o zaplatenie úroku vo výške 704,07 eur a žalobu zamietol v ostatnej časti, t. j. v časti, ktorá zostala predmetom sporu po čiastočnom späťvzati žaloby.

1.8. Súd rozhodol o náhrade trov konania tak, že priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100% v súlade s ustanovením § 255 ods. 1 CSP, nakoľko súd mal za to, že žalovaná bola úspešná v celom rozsahu z hľadiska predmetu sporu ku dňu vyhlásenia rozsudku. V časti, v ktorej bola žaloba čiastočne vzatá späť a konanie bolo zastavené v nadväznosti na úhradu dlhu žalovanou žalobcovi v sume 6.000 eur po začatí konania, súd má za to, že žalobcovi by patrila náhrada trov konania s poukazom na ustanovenie § 256 ods. 1 CSP, nakoľko došlo k úhrade dlžnej sumy po začatí konania, žalovaná procesne zavinila zastavenie konania v tejto časti. Avšak súd poukazuje, že aj v tejto časti išlo o premľané právo uplatňované zo spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka (dobrovoľné plnenie zo strany žalovanej na účet žalobcu nepredstavuje bezdôvodné obohatenie žalobcu), pokiaľ by žalobca zotrval na žalobe v tejto časti, nebol by úspešný. Túto skutočnosť považoval súd za dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania žalobcovi v zmysle § 257 CSP.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 28. februára 2023 sp. zn. 8CoCsp/28/2022 rozhodol tak, že:

Rozsudok okresného súdu vo výroku II., ktorým súd žalobu v ostatnej časti zamietol, potvrdzuje (výrok I.). Rozsudok okresného súdu vo výroku III. o trovách konania mení tak, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 22,56 % (výrok II.). Vo výroku I., ktorým súd konanie v časti o zaplatenie istiny vo výške 5.295,93 eur a úroku vo výške 704,07 eur zastavil, zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý (výrok III.). Žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok IV.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas, oprávnenou stranou konania (§ 362, § 359 CSP), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 355 ods. 1 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario CSP) preskúmal rozsudok okresného súdu v napadnutom rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 380, § 379 CSP) a rozsudok okresného súdu vo výroku II., ktorým súd žalobu vo zvyšnej časti zamietol, podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil a vo výroku III. o trovách konania podľa § 388 CSP zmenil ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

2.2. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, odvolania žalobcu ako aj následných podaní strán konania a obsahu spisu považuje záver súdu prvej inštalcie o premľaní nároku uplatneného žalobou za správny.

2.3. Žalobca v odvolaní namietal nesprávne posúdenie premľania uplatneného nároku súdom prvej inštalcie odvíjajúce sa od nesprávneho určenia začatia plynutia premľacej doby, keď podľa žalobcu, vychádzajúc z ust. § 565, § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nemožno na spotrebiteľské vzťahy aplikovať právnu úpravu premľania podľa § 103 Občianskeho zákonníka, ale začiatok plynutia

premlčacej lehoty je potrebné určiť podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Lehota tak začne plynúť až odo dňa, keď sa veriteľ mohol najskôr domáhať práva žalobou na súde, čo v prejednávanej veci je deň nasledujúci po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru, t. j. dňa 29. 07. 2017. Odvolací súd uvedenú odvoláciu námietku žalobcu vyhodnotil ako nedôvodnú.

2.4. Z ust. § 53 ods. 9, § 565 Občianskeho zákonníka vyplýva, že plnenie dlhu možno dohodnúť aj v splátkach. Ak sa tak stane, veriteľ môže od dlžníka žiadať vždy len splnenie príslušnej splátky, ktorá sa stane splatnou (zročnou) podľa dohody účastníkov, alebo na základe rozhodnutia súdu či uznania práva. Každá zo splátok predstavuje samostatné plnenie, preto pre každú z nich trojročná premlčacia doba podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní samostatne. Občiansky zákonník v § 565 umožňuje, aby sa veriteľ s dlžníkom dohodli (prípadne aby tak rozhodnutím určil súd), že ak sa nesplní niektorá splátka, stane sa zročným celý dlh (tzv. strata výhody splátok). Veriteľ v takom prípade môže žiadať o zaplatenie celého dlhu. Trojročná premlčacia doba, pokiaľ ide o celý zostávajúci dlh, začína plynúť odo dňa splatnosti nesplnenej splátky. V § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka sa upresňujú podmienky splácania záväzkov zo spotrebiteľských zmlúv v splátkach. Podľa tejto úpravy dodávateľ môže uplatniť právo vyplývajúce z § 565 Občianskeho zákonníka, t. j. žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky (ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené) najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky. Toto právo však môže uplatniť iba za podmienky, že naň upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní.

2.5. Z uvedeného vyplýva, že § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka upravuje tzv. stratu výhody splátok v spotrebiteľských veciach oproti ostatným (nespotrebiteľským) veciam osobitne tak, že toto právo (zaplatenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej splátky) môže veriteľ, ktorý je dodávateľom, uplatniť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky (teda, na rozdiel od všeobecnej právnej úpravy, nie okamžite po omeškaní so zaplatením splátky) a keď (na rozdiel od všeobecnej právnej úpravy) súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Je teda zrejmé, že citované ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka stanovuje okamih a podmienky uplatnenia práva na zaplatenie celého dlhu pre nesplnenie splátky v spotrebiteľských veciach, ale nemení osobitným spôsobom upravený začiatok plynutia premlčacej doby, ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stal zročným celý dlh. Ak potom začiatok plynutia premlčacej doby pri plnení dohodnutom v splátkach, ako aj v prípade, ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh podľa § 565 Občianskeho zákonníka, upravuje osobitne § 103 Občianskeho zákonníka tak, že premlčacia doba začne plynúť odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, nemožno použiť všeobecnú právnu úpravu začiatku plynutia premlčacej doby podľa § 101 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorej premlčacia doba je trojročná a plyní odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. V prípade spotrebiteľskej zmluvy má síce dodávateľ podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka povinnosť čakať s využitím práva na predčasné zosplatenie (§ 565 Občianskeho zákonníka) ešte tri mesiace od omeškania so zaplatením splátky, t. j. mimoriadnu splatnosť úveru môže vyhlásiť len pre splátku, s ktorou je dlžník v omeškaní tri mesiace, to však nič nemení na tom, že premlčacia doba sa aj v takomto prípade začína počítať odo dňa zročnosti tejto omeškanej splátky (§ 103 druhá veta Občianskeho zákonníka). Správne je v tomto smere konštatovanie súdu prvej inštancie v bode 15. odôvodnenia napadnutého rozsudku, že ust. § 103 Občianskeho zákonníka neobsahuje výnimku, podľa ktorej by v prípade spotrebiteľských zmlúv veriteľovi uplatňujúcemu svoje právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka v súvislosti s tým začala aj premlčacia doba za 3 mesiace od omeškania so zaplatením splátky. Naopak ustanovenie § 103 Občianskeho zákonníka stanovuje, že ak sa pri nesplnení niektorej zo splátok stane zročným celý dlh, začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, teda nie od splatnosti celého dlhu. Aplikáciu ust. § 103 Občianskeho zákonníka na spotrebiteľské vzťahy nevylučuje ani ust. § 53 Občianskeho zákonníka.

2.6. Vychádzajúc z uvedeného sa odvolací súd stotožňuje so závermi súdu prvej inštancie, ktorý na určenie počiatku premlčacej lehoty na daný skutkový stav aplikoval ust. § 103 druhá veta Občianskeho zákonníka. Na záver o premlčaní uplatneného nároku nemá vplyv ani prerušenie plynutia premlčacej doby podľa § 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z., podľa ktorého lehoty ustanovené právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva v čase odo dňa účinnosti tohto zákona (t. j. od 27. 03. 2020, kedy zákon č. 62/2020 Z. z. nadobudol účinnosť - pozn. odvolacieho súdu) do 30. apríla 2020 neplynú. V prípade aplikácie uvedeného ustanovenia by premlčacia lehota v čase od 27. 03. 2020 do 30. 04. 2020

neplynula, z ktorého dôvodu je nutné „posunúť“ koniec premlčacej lehoty o 35 dní. Pokiaľ tak mala trojročná premlčacia lehota uplynúť bez prerušenia k 26. 05. 2020 ako ustálil okresný súd, jej koniec sa „posunul“ o 35 dní na 30. 06. 2020. Keďže žaloba/návrh na vydanie platobného rozkazu bola na súde podaná dňa 25. 08. 2020, bola podaná po uplynutí premlčacej lehoty. Pokiaľ teda okresný súd žalobu zamietol z dôvodu premlčania uplatneného nároku, rozhodol správne.

2.7. Odvolací súd však v súvislosti s vyššie uvedenými závermi vo vzťahu k plynutiu premlčacej lehoty uvádza, že pokiaľ k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti došlo k 28. 07. 2017, vzhľadom na skutočnosť, že v danom prípade ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, mohlo v zmysle ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka k uvedenému dňu dôjsť k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti pre splátku splatnú dňa 25. 04. 2017, nie 25. 05. 2017 (tri mesiace od omeškania so splatnosťou splátky splatnej dňa 25. 05. 2017 uplynuli až 26. 08. 2017). Rovnako súd prvej inštancie pochybil, keď plynutie premlčacej doby počítal od 26. 05. 2017, t. j. dňom nasledujúcim po splatnosti splátky, keď v zmysle § 103 Občianskeho zákonníka začína premlčacia doba plynúť odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, nie až dňom nasledujúcim. Uvedené však nemá vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku (zamietnutie žaloby pre premlčanie). Samotný skutkový záver súdu prvej inštancie, že k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru došlo pre splátku splatnú dňa 25. 05. 2017 zároveň žalobca v odvolaní nenamietal.

2.8. Pokiaľ žalobca v odvolaní namietal výklad ust. § 565 v spojení s § 103 Občianskeho zákonníka s tým, že ust. § 565 Občianskeho zákonníka je v rozpore s trojmesačnou lehotou podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, odvolací súd sa s uvedeným nestotožňuje. Samotné ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nevylučuje aplikáciu ust. § 565 Občianskeho zákonníka s tým, že ak o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky žiada veriteľ v spotrebiteľskom vzťahu, môže tak urobiť pre nesplnenie niektorej splátky po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, ktoré právo však môže využiť do splatnosti najbližšie splatnej splátky nasledujúcej po uplynutí uvedeného obdobia.

2.9. K poukazu žalobcu, v súvislosti s princípom právnej istoty, na rozhodnutia iných slovenských krajských súdov, z ktorých rozhodnutí vychádzal, odvolací súd uvádza, že rovnako žalovaná poukázala na rozhodnutia krajských súdov, ktoré zase dospeli k rovnakému právnomu názoru ako je to v prejednávanej veci. Odvolací súd pritom nie je viazaný rozhodnutiami iných odvolacích súdov, najmä ak je zrejmé, že ide o otázku, ktorá nie je v rozhodovacej praxi všeobecných súdov riešená úplne totožne. Odvolací súd v danom prípade rozhodoval v súlade s vlastnou rozhodovacou činnosťou, napr. rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8CoCsp/8/2022, 8CoCsp/51/2020, ale aj sp. zn. 6CoCsp/1/2022, v ktorých vo vzťahu k premlčaniu prijal rovnaký právny názor ako je to v prejednávanej veci.

2.10. K námietke žalobcu o znevýhodňovaní veriteľa v spotrebiteľských vzťahoch a nezákonné skrátenie premlčacej doby z dôvodu, že v čase začatia plynutia premlčacej doby chýba pre uplatnenie jeho nároku actio nata, odvolací súd uvádza, že i v prípade nespotebiteľských záväzkovoprávnych vzťahov dochádza k začatiu plynutia premlčacej doby skôr ako veriteľ môže účinne uplatniť voči dlžníkovi svoje právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka, keďže k počiatku premlčacej doby celého dlhu dochádza odo dňa zročnosti nesplnenej splátky. Veriteľ aj v tomto prípade stráca časť premlčacej doby, v ktorej je potrebné, aby vykonal svoje právo podaním žaloby na súd.

2.11. Vychádzajúc z uvedených skutočností a záverov považuje odvolací súd záver súdu prvej inštancie o premlčaní uplatneného nároku žalobcu za vecne správny, preto napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku II., ktorým žalobu žalobcu vo zvyšnej časti zamietol, podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, vyhodnotiac odvolacie námietky žalobcu v tomto smere ako nedôvodné.

2.12. Odvolací súd však ako dôvodné vyhodnotil námietky žalobcu vo vzťahu k výroku o trovách konania, pri rozhodovaní o ktorých súd prvej inštancie neaplikoval správne ust. § 255, § 256 CSP.

2.13. V časti zastavenia konania bolo potrebné pri rozhodovaní o trovách konania aplikovať ust. § 256 ods. 1 CSP upravujúce nárok na náhradu trov konania v prípade zastavenia konania. Nakoľko žalobca zobral žalobu čo do zaplatenia sumy 6.000 eur späť z dôvodu úhrady uvedenej sumy žalovanou po podaní žaloby, zavinenie na zastavení konania v tejto časti treba pripísať žalovanej. Žalobca tak má na tomto úseku konania voči žalovanej nárok na náhradu trov konania, a to v rozsahu 61,28 % (zatiaľ bez zohľadnenia zvyšnej časti uplatneného nároku). Vo zvyšnej časti uplatneného nároku bol žalobca následne neúspešný, a teda nárok na náhradu trov konania v tejto časti, t. j. 38,72 %, v zmysle § 255 CSP patrí žalovanej.

2.14. Zohľadnením zavinenia na zastavení konania žalovanou podľa § 256 CSP, ako aj úspechu tej - ktorej strany konania vo vzťahu k uplatnenému nároku podľa § 255 CSP je zrejmé, že „úspešnejšou“ stranou konania (pre zjednodušenie súd so zastavujúcou časťou konania operuje ako s úspechom žalobcu, keďže v tejto časti v podstate bol úspešný, vzhľadom na úhradu žalovanej sumy), bol žalobca, ktorého čistý úspech predstavuje 22,56 % (61,28% - 38,72 %).

2.15. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd, po zohľadnení zavinenia žalovanej na zastavení konania v časti o zaplatenie sumy 6.000 eur a neúspechu žalobcu v časti o zaplatenie sumy 3.790,92 eur, napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania zmenil a žalobcovi ako „úspešnejšej“ strane konania priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 22,56 %.

2.16. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1, § 255 ods. 1 CSP s prihliadnutím na rozhodovanie o merite veci, keď výrok o trovách konania súd preskúmaval ako závislý výrok od rozhodnutia vo veci samej. Úspešnou stranou odvolacieho konania tak bola žalovaná, a to v celom rozsahu, preto jej súd priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania následne rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 262 ods. 2 CSP).

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu do výrokov I., II. a IV. podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Ako žalobca načrtol už v podanom odvolaní, v spotrebiteľskom vzťahu ustanovenie § 53 ods. 9 OZ umožňuje veriteľovi vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru (§ 565 OZ) najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania spotrebiteľa so zaplatením splátky. Zároveň však druhá veta § 103 OZ viaže začiatok plynutia premľacej lehoty na splatnosť tej splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Veriteľ sa tak dostáva do bizarnej situácie, keď sa minimálne tri mesiace nemôže úspešne domáhať svojho práva na zaplatenie pohľadávky, pretože mu v tom bráni § 53 ods. 9 OZ, avšak počas celej tejto doby mu plynie premľacia lehota. Z tohto dôvodu má napokon veriteľ k dispozícii skrátenú premľaciu lehotu, ktorej dĺžka nie je trojročná, ale trvá len dva roky a deväť mesiacov.

3.2. V nadväznosti na uvedené žalobca apeloval na odvolací súd, aby zohľadnil tieto špecifické okolnosti a určil začiatok plynutia premľacej lehoty odo dňa bezprostredne nasledujúceho po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru, keď sa žalobca prvýkrát mohol úspešne domáhať svojho práva na súde (actio nata). Rozhodnutie odvolacieho súdu tak záviselo od posúdenia právnej otázky, či aplikácia osobitného ustanovenia § 53 ods. 9 OZ v spotrebiteľských vzťahoch vylučuje uplatnenie pravidla podľa druhej vety § 103 OZ.

3.3. Prezentované právne posúdenie je v rozpore s uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 15. 12. 2022 sp. zn. 4Cdo/132/2021, ktorý v tejto súvislosti jednoznačne uzavrel: „Rekapituluje všetky doposiaľ uvedené argumentačné východiská, dovolací súd v odpovedi na dovolateľom položenú otázku zásadného právneho významu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (v čase rozhodovania súdov nižších inštancií) ešte nebola vyriešená uzatvára, že aplikácia osobitného ustanovenia § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka v spotrebiteľských vzťahoch vylučuje uplatnenie pravidla podľa druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka. Ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, pri premľaní práva dodávateľa na zaplatenie celej pohľadávky pri strate výhody splátok (§ 565 Občianskeho zákonníka) sa začiatok plynutia premľacej doby spravuje všeobecným ustanovením § 101 Občianskeho zákonníka.“ (ods. 26). K obdobnému záveru dospel dovolací súd aj v uznesení zo dňa 29. 11. 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020, v uznesení zo dňa 30. 11. 2022 sp. zn. 5Cdo/224/2021, v uznesení zo dňa 25. 1. 2023 sp. zn. 4Cdo/140/2021, v uznesení zo dňa 27. 2. 2023 sp. zn. 6Cdo/71/2022 a v uznesení zo dňa 30. 1. 2023 sp. zn. 9Cdo/368/2021.

3.4. V súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu tak začala premľacia lehota plynúť deň nasledujúci po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru, t. j. 29. 7. 2017. Keďže v zmysle § 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony premľacia lehota neplynula od 27. 3. 2020 do 30. 4. 2020 (35 dní), k premľaniu práva žalobcu by došlo až 2. 9. 2020. Vzhľadom na to, že žaloba bola podaná 25. 8. 2020, žalobca uplatnil svoje právo na súde v zákonnej premľacej lehote.

3.5. Citované uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 15. 12. 2022 sp. zn. 4Cdo/132/2021 síce (zatiaľ)

nebolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, avšak závery v ňom obsiahnuté neboli spochybnené žiadnym neskorším rozhodnutím najvyššieho súdu. Práve naopak, Najvyšší súd SR vyjadril totožnú rozhodovaciu prax vo viacerých rozhodnutiach (sp. zn. 7Cdo/268/2020, sp. zn. 5Cdo/224/2021, sp. zn. 4Cdo/140/2021, sp. zn. 6Cdo/71/2022, sp. zn. 9Cdo/368/2021). Dotknuté rozhodnutia tak nepochybne možno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

3.6. Vychádzajúc z uvedených skutočností je nutné uzavrieť, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď nesprávne posúdil právnu otázku uplatnenia § 103 druhej vety OZ v spotrebiteľskom vzťahu, na ktorý dopadá § 53 ods. 9 OZ. Z týchto dôvodov je dovolanie prípustné a zároveň dôvodné.

3.7. Žalobca sa preto domáha, aby Najvyšší súd SR dovolaniu v celom rozsahu vyhovel a rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby odvolací súd dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP odmietol, ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, alebo aby podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol a priznal jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie odvolacieho súdu vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolaateľka namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom spore záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu konkrétne „či aplikácia osobitného ustanovenia § 53 ods. 9 OZ v spotrebiteľských vzťahoch vylučuje uplatnenie pravidla podľa druhej vety § 103 OZ“.

10. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP považoval dovolací súd za podstatné to, či táto otázka, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, či pri jej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (sp. zn. 4Cdo/140/2021, 7Cdo/268/2020, 5Cdo/224/2021). Dospel pritom k záveru, že uvedená právna otázka bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, a preto je dovolanie žalobkyne v danom prípade procesne prípustné. Dovolací súd ďalej skúmal, či dovolateľka dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci tak ako to v dovolaní namieta.

11. V súdnej veci dospel súd prvej inštancie k záveru (bod 15 a 16 rozsudku), že ustanovenie § 103 OZ stanovuje, že ak sa pri nesplnení niektorej zo splátok stane zročným celý dlh, začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, teda nie od splatnosti celého dlhu. Pre vyhlásenie predčasnej

splatnosti spotrebiteľského úveru podľa § 53 ods. 9 OZ, podľa ktorého veriteľ môže uplatniť právo podľa § 565 OZ najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, to znamená musí počkať 3 mesiace od splatnosti omeškanej splátky, ale premlčacia doba už plynie od splatnosti tejto omeškanej splátky. Súd prvej inštancie ustálil začiatok premlčacej doby počnúc dňom 26. 05. 2017, teda deň nasledujúci po zročnosti tej splátky, pre ktorú došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, pričom trojročná premlčacia doba uplynula 26. 05. 2020, pred dorúčením návrhu na vydanie platobného rozkazu zo strany žalobcu Okresnému súdu v Banskej Bystrici k čomu došlo dňa 25. 08. 2020. Odvolací súd sa s rozsudkom súdu prvej inštancie stotožnil a vyjadril právny názor (bod 40, 41, 42 43), že správne súd prvej inštancie na daný skutkový stav aplikoval ustanovenie § 103 druhá veta OZ a uviedol, že v prípade spotrebiteľskej zmluvy má síce dodávateľ podľa § 53 ods. 9 OZ povinnosť čakať s využitím práva na predčasné zosplatnenia (§ 565 OZ) ešte 3 mesiace od omeškania so zaplatením splátky, t. j. mimoriadnu splatnosť úveru môže vyhlásiť len pre splátku, s ktorou je dlžník v omeškaní 3 mesiace, to však nič nemení na tom, že premlčacia doba sa aj v takomto prípade začína počítať odo dňa zročnosti tej omeškanej splátky (§ 103 druhá veta OZ). K plynutiu premlčacej doby odvolací súd uviedol, že pokiaľ k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti došlo k 28. 07. 2017 vzhľadom na skutočnosť, že danom prípade ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, mohlo v zmysle ustanovenia § 53 ods. 9 OZ k uvedenému dňu dôjsť k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti, pre splátku splatnú dňa 25. 04. 2017, nie 25. 05. 2017 (3 mesiace od omeškania so splatnosťou splátky splatnej dňa 25. 05. 2017 uplynuli až 26. 08. 2017). Súd prvej inštancie pochybil, keď plynutie premlčacej doby počítal od 26. 05. 2017 t. j. dňom nasledujúcim po splatnosti splátky, keď zmysle § 103 OZ začína premlčacia doba plynúť odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, nie až dňom nasledujúcim. Uvedené však nemal vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku (zamietnutie žaloby pre premlčanie). Samotný skutkový záver súdu prvej inštancie, že k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru došlo pre splátku splatnú dňa 25. 05. 2017, zároveň žalobca v odvolaní nenamietal.

12. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

13. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

14. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

15. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

16. Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu.

17. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

18. Splatnosť úverovej pohľadávky žalobkyne je daná spotrebiteľskou úverovou zmluvou, v ktorej si banka (právna predchodkyňa žalobkyne) s dlžníkom (žalovanou) dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky pre prípad neuhradenia dlžníkom splatné peňažné záväzky v termíne, vyhlásiť úver za splatný.

18.1. Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelené), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivo plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivej dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 Občianskeho zákonníka, v ktorej dlžník včas a riadne nesplnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia.

18.2. Počet mesačných splátok, ich výška aj doba splatnosti jednotlivých splátok bola v zmluve o spotrebiteľskom úvere vopred stanovená, pričom splatnosť, prípadné omeškanie a premlčanie je pri plnení v splátkach treba posudzovať samostatne ohľadom každej zo splátok, premlčacia doba plyní pri každom čiastkovom plnení odo dňa jeho splatnosti. Ak pri takto dojednanom plnení sa pre nesplnenie niektorého čiastkového plnenia stane splatný celý dlh, začne pre celý dlh plynúť premlčacia doba odo dňa splatnosti nesplneného čiastkového plnenia (t. j. splátky). Splnením jednotlivých splátok dlh čo do príslušnej čiastky zaniká, úplne zanikne až splnením poslednej čiastky (poslednej splátky). Vo svojej podstate je dlh splátkami rozdelený do niekoľkých čiastkových, zreteľne oddelených a relatívne samostatných dlhov, ktoré majú určitú vzájomnú súvislosť a v celku predstavujú súhrnnú výšku pohľadávky. V prípade dojednania straty výhody splátok (ako je to podľa danej úverovej zmluvy), ktorá sa prejaví v špecifickej zmluvnej sankcii za omeškanie s niektorou zo splátok, dôjde k zosplatneniu celého zvyšku dlhu. Omeškaním splatnosti jednej splátky si tak dlžník privodí splatnosť aj všetkých budúcich splátok.

19. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarcia týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady *vigilantibus iura*) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plyní až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by neprípustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabráňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premlčacia doba plyní odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

20. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarcia v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení

dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

20.1. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce spomína § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadosť o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka.

20.2. Najvyšší súd zastáva názor, že 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú zo skorších splátok.

21. Z § 103 Občianskeho zákonníka tiež vyplýva, že premlčacia doba začína plynúť späťne od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať okamžité splnenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch. Tam podľa § 53 ods. 9 vo všeobecnosti začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvý krát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premlčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

22. Vo vzťahu k samotnej dovolacej otázke (bod 10. a 11.) je nevyhnutné dôsledne zvážiť redukcii aplikovateľnosti § 103 veta druhá, t. j. vyňatie predmetného zákonného ustanovenia pre prípady z oblasti spotrebiteľských vzťahov, na ktoré sa vzťahuje § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Na takéto postupy musia byť skutočne pádne dôvody, ktoré na základe systému hodnôt chránených ústavným poriadkom a zákonmi opodstatňujú záver, že zákonodarca daný prípad skutočne nechcel zahrnúť do hypotézy právnej normy, a preto túto normu treba redukovať, nakoľko to narúša princíp právnej istoty.

23. Zákonodarca všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu nestanovuje absolútne, zákon v konkrétnych vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premlčaciu dobu čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z §§ 103 a 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť. Logická je i úvaha, že pripustením uplatnenia druhej vety § 103 aj v spotrebiteľských vzťahoch by sa dĺžka premlčacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 Občianskeho zákonníka v neprospech veriteľa. Navyše premlčanie je právny inštitút, ktorý oslabením subjektívneho práva veriteľa zvýhodňuje práve dlžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by sme sa dostali do rozporu s princípom rovnosti v právach, práve ktorý princíp slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i danosti požiadavky ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri ustanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa, dlžníka, je totiž nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov vrátane princípu právneho štátu. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné právne inštitúty. V danom prípade sa to prejavuje potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veritelia. V danom prípade ale najvyšší

súd nevidí legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedlňoval. Len to, že spotrebiteľ si ako slabšia strana vyžaduje vyššiu ochranu, tu nestačí.

24. Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premlčacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premlčateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti najvyšší súd odkazuje na právnu doktrínu z bodu 20., z ktorej vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nie len dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto ustanovenia, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené, je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

25. Vychádzajúc z daných teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení, najvyšší súd zastáva názor, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom premlčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premlčacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 Občianskeho zákonníka).

26. Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk vzťahujúcich sa na danú vec uzatvára, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15 dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvý krát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

27. V kontexte uvedeného najvyšší súd záverom konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu (a tiež súdu prvej inštancie), že v spotrebiteľských vzťahoch premlčacia doba celého zosplateného dlhu plynie od zročnosti nesplnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie. Dovolaním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP), tu dovolací súd poznamenáva, že výrok rozsudku odvolacieho súdu (vo výroku I., ktorým súd konanie v časti o zaplatenie istiny vo výške 5.295,93 eur a úroku vo výške 704,07 eur zastavil, zostáva rozsudok Okresného súdu nedotknutý) je nadbytočný, keďže v tejto časti rozhodnutie súdu prvej inštancie nebolo napadnuté a odvolací súd o tom ani nerozhodoval, preto dovolací súd aj v tejto časti zrušil rozsudok odvolacieho súdu. Zároveň dovolací súd zrušil aj uznesenie Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 15. augusta 2023 č. k. RK - 3Csp/25/2021 - 357 týkajúce sa trov konania.

28. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

29. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.